

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בלשון

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית
מרכיב 70% מן הרמה הרגילה

מועד קיץ תשפ"ה 2025

סמל שאלון: 11281

הפתרון נכתב על ידי מיה צאלח-גפני ואסף גבעתי
מצוות מורי רשת החינוך אנקורי

חלק ראשון - הבנה והבעה

1. א. תרשים 1: הטיית האישוש תרשים 2: אפקט תיבת התהודה
ב. מספרו של התרשים: 1
- הסבר: הטיית האישוש מתבטאת בנטייה שלנו לחפש, להעדיף ולזכור מידע התומך בעמדותינו ולהתעלם ממידע מנוגד. בתרשים ניתן לראות שאנו מודעים רק לחלק מן העובדות.
- או:
מספרו של התרשים: 2
- הסבר: על פי אפקט תיבת התהודה, אנו נחשפים בעיקר למידע התומך בעמדותינו. מידע זה מיוצג בתרשים על ידי הכוכבים. ניתן להבחין שבמעגל הפנימי מצויים רק הכוכבים, וכך נראה שכל הצורות האחרות (המקבילות לדעות אחרות משלנו) לא קיימות.
- ג. (4) שניהם מהווים מכשול לבחינה ביקורתית של המידע שאנו נחשפים אליו.
2. קאהן סבור שאנו נוטים להאמין למידע מסוים, כזה שתואם את תפיסותינו, בגלל חוסר בסקרנות. לעומתו החוקר דיוויד ראנד טוען שהסיבה היא עצלנות מנטלית, כלומר, אנחנו לא משקיעים מספיק מאמץ בחשיבה על המידע שאנו צורכים.
3. א. הטענה הרווחת: הרשתות החברתיות מזיקות כי הן משלות אותנו שאנחנו מחוברים למגוון גדול של אנשים, כשבפועל הפוסטים המוצגים לנו, מבטאים חתך קטן של אנשים.
ב. ההסתייגות של הכותבת: האשמה היא גם עלינו כי כאשר אנחנו קוראים ידיעה, אנו אלו שצריכים להחליט אם היא אמיתית או לא.
4. הבינה המלאכותית מאפשרת הפקת תמונות, טקסטים וקבצי וידאו שנראים אמיתיים לחלוטין ויכולים לתעתע בקלות בצופה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

חלק שני – לשון (50 נקודות)

בחלק זה שלושה פרקים. ענו על שני פרקים: על פרק א – חובה, ועל אחד מן הפרקים ב-ג.

פרק א: שם המספר ואותיות השימוש – חובה (10 נקודות)

בפרק זה ענו על שאלה 6.

6. לפניכם משפטים ובהם אפשרויות להגיית שם המספר ואותיות השימוש וכן מספרים מודגשים. הקיפו את הצורה הנכונה מבין האפשרויות להגיית שם המספר, וכתבו במילים את המספרים המודגשים (אין צורך לנקד).

• המונח "חשיבה ביקורתית" הופיע לראשונה בשנת אלף שמונה מאות וחמש עשרה /

אלף שמונה מאות וחמש עשרה במאמר בכתב עת בריטי.

• בשלוש / בשלוש / בשלוש / בשלוש העקרונות של החשיבה הביקורתית שהוצגו במאמר באה לידי ביטוי המיומנות של הטלת ספק.

• המאמר "מהי חשיבה ביקורתית?" מאת גל גרוס התפרסם באתר "הידען" ב- 15 תמוז תש"ס בספטמבר 2007.

• הקורס המקוון בנושא חשיבה ביקורתית כולל שבעה / שבע יחידות לימוד, ובהן 54 דוגמאות / דוגמאות שיעורים מגוונים.

• שש / שש ההצעות להתמודדות עם חדשות כזב התפרסמו באתר איגוד האינטרנט הישראלי.

• הכינוס ה- 12 שנים / שנים בנושא חדשות וטכנולוגיות למידה ייערך בחודש הבא.

• על פי מחקרים, 10 לשנה / לשנה אחוזים מן המשתמשים ברשת החברתית פייסבוק נחשפים ל-60% מן הידיעות השקריות המתפרסמות בה.

• קראתי מאמר 1 אחד / אחד שעוסק בחשיבה ביקורתית.

• בעמוד מספר 1 אחת / אחת במאמר מוסבר מהי חשיבה ביקורתית בתחום החינוך.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 7-11 (לכל שאלה - 10 נקודות).

שימו לב: בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

7. א. לפניכם שלושה משפטים.

I. אומנם גם בעבר התפשט מידע שקרי, אולם בימינו השקרים מופצים במהירות רבה יותר.

איבר א' איבר ב'

איחוי (מחוקר)

II. אם אנחנו שומעים משהו פעמים רבות, אנחנו מתחילים להאמין שהוא האמת.

פסוקים ת. תלמי פסוקים טושה

מורכב

III. באמצעות האינטרנט מתאפשרות צפייה בסרטונים, הקשבה להסכתים וקריאת מאמרים

בכל נושא. פשוט

(1) כתבו ליד כל משפט את הסוג התחבירי שלו.

- אם המשפט מורכב, תתמו את הפסוקית או הפסוקיות, וכתבו את התפקיד התחבירי של כל פסוקית.

- אם המשפט הוא משפט איחוי, תתמו את איבריו.

(2) באחד המשפטים יש חלק כולל. העתיקו את החלק הכולל, וכתבו את התפקיד התחבירי שלו.

החלק הכולל: כפ"ה (בסרטונים), הקשב (לנסתים) וקרא (מאמרים)

התפקיד התחבירי: טעם

ב. לפניכם משפט מורכב.

הסובלנות שלנו כלפי עמדות אחרות מועטה והאיל ואנחנו לא נחשפים כמעט לעמדות אלה.

המירו את המשפט במשפט איחוי, שיבטא את אותנו קשר לוגי.

אנחנו לא נחשפים במהלך אמצעי אחרות, לכן לא חשפים הסובלנות
שלנו כלפי אמצעי אחרות.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

8. א. לפניכם משפט פשוט.

הספר נוסף רוב הגולשים ברשתות נחשפים יום יום לידעות חדשותיות. נתחו את המשפט: ציינו מעל המילים את התפקידים התחביריים שלהן.

ב. לפניכם שני משפטים מורכבים.

I. ידוע לנו שבעת האחרונה כולנו צורכים ביתר שאת מידע מן המדיה החברתית.

II. החוקרים טענו: "ההפצה של ידיעות מזויפות מהירה יותר ורחבה יותר מההפצה של ידיעות אמיתיות".

(1) בכל אחד מן המשפטים - תחמו את הפסוקית, וכתבו את התפקיד התחבירי שלה.

(2) המירו את משפט II במשפט פשוט בעל הסגור. אין להוסיף מידע.

טענת החוקרים, ההפצה של ידיעות מזויפות מהירה יותר ורחבה יותר מההפצה של ידיעות אמיתיות.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

9. א. לפניכם שני משפטים.

I. הרשתות החברתיות לא רק מוהדהדות את התפיסות שלנו, אלא גם משפיעות על דרך החשיבה שלנו. הרעיה

II. הבעיה העיקרית אינה הטיות מחשבתיות, אלא עצלנות מנטלית. נצור

(1) ציינו ליד כל משפט את סוג הקשר הלוגי שבו.

(2) כתבו את משפט I מחדש בלי להשתמש במבנה "לא... אלא...". שמרו על הקשר הלוגי במשפט.

השטח החברתי "הרעיה" אינו תפוסה שלנו אלא
דבר צור המעלה שלנו.

ב. לפניכם שלושה משפטים ובכל אחד מהם יש תמורה.

I. ברשתות החברתיות אנו עדים לסילוף ולהכחשה גם של מידע מובן מאלינו, כמו סכנת שינויי האקלים.

II. בסופו של דבר אנחנו הגולשים נצטרך להחליט אם הידיעה שאנו נתקלים בה היא אמיתית או לא.

III. טוב נעשה אם ננקוט צעדים אחראיים ושקולים להתמודדות עם הבעיה: הטלת ספק, התעמקות

בתוכן והשהיית הלחיצה על כפתור השיתוף.

(1) בכל אחד מן המשפטים – סמנו את התמורה.

(2) ציינו את התפקיד התחבירי של המילה/המילים שהתמורה ממירה בכל משפט.

משפט I אלא

משפט II ואם

משפט III אולם

ג. לפניכם קטע שפורסם בחודשות בשנת 2020.

במשך שנים העיבו חשדות ותחקירים על הרשתות החברתיות. אך סרט חדש שהופק לאחרונה עורר בהלה של ממש. "מסכי עשן: המלכודת הדיגיטלית" מביא עדויות של בכירים לשעבר בחברות טכנולוגיות שחושפים לראשונה: "כך הרשתות החברתיות משפיעות עלינו בלי שאפילו נשים לב".

על פי מידע מהקטע, נסחו משפט אחד פשוט ובו תמורה. אין להשתמש בכל המידע שבקטע.

סרט חדש "מסכי עשן: המלכודת הדיגיטלית" מביא עדויות
בנויים של בכירים בחברות טכנולוגיות.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

10. א. לפניכם חמישה משפטים ובהם נשואים מסוגים שונים.
- I. כיצד נוכל להימנע מהפצת מידע שגוי?
 - II. כדאי שנתיעץ עם אנשים קרובים.
 - III. הפצת שקרים היא לא עניין חדש.
 - IV. הפצת המידע נעשתה זמינה הרבה יותר.
 - V. לעיתים המידע אפילו שקרי ומניפולטיבי.
- בכל משפט - סמנו קו מתחת לכל נשוא שבו.
- ב. לפניכם ארבעה משפטים ובכל אחד מהם המילה "עוקבים" מסומנת בקו.
- I. המספרים 28 ו-29 הם מספרים עוקבים.
 - II. למשרד החינוך יש יותר מ-43 אלף עוקבים באינסטגרם.
 - III. אם אינכם עוקבים אחר ההנחיות, אתם עלולים לטעות.
 - IV. מחאת העוקבים הצליחה, והאומן הסיר את הידיעה השקרית.
- (1) הקיפו את שני המשפטים שבהם המילה "עוקבים" היא באותו חלק דיבור.
- (2) ציינו את התפקיד התחבירי של המילה "עוקבים" בכל אחד מן המשפטים שהקפתם.
- במשפט II התפקיד התחבירי של המילה "עוקבים" הוא נושא.
- במשפט IV התפקיד התחבירי של המילה "עוקבים" הוא אלף.
- ג. לפניכם שני משפטים פשוטים ובכל אחד מהם המילה "נחקרות" מסומנת בקו.
- I. ^{שאלה} יוב הנחקרות השיבו בשלילה על השאלה.
 - II. בימים אלה ^{נחקרות} הנחקרות ההשפעות של הפצת מידע שקרי על חיינו.
- בכל משפט ציינו מעל המילה "נחקרות" את חלק הדיבור שלה. שימו לב: אין לציין את התפקיד התחבירי.
- ד. לפניכם משפט שביקשה המורה מן התלמידים לנתח בשיעור לשון.
- אחת ההטיות הנחקרות נקראת "אפקט תיבת תהודה".
- בועז טען שזה משפט פשוט, ואילו עינת טענה שזה משפט מורכב.
- נמקו כל אחת מן הטענות הללו.
- משפט פשוט - תלך בנימוק על המילה "נחקרות" היא שם תואר
ומשפט מורכב - המשפט פשוט. ה-נח היא לשיבוץ
משפט מורכב - ה-נחקרות לפני המילה "נחקרות"
ניתוח פסיקית מלא.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

11. א. לפניכם קטע ואחריו הנחיות. הוסיפו לקטע סימוני פיסוק לפי הנחיות אלה.

הבינה המלאכותית מייצרת כמות רבה של תוכן מידע רב זורם אלינו מכל פינה. במציאות זו חינוך לחשיבה ביקורתית נהפך לעניין חשוב במיוחד. במסגרת חינוך זה התלמידים עוסקים בניתוח מידע בשאלות שאלות ובגיבוש דעות מושכלות. ד"ר סוניה בן ג'אפה מנכ"לית הקרן לחינוך מדגישה לתלמידינו חייבים לבחון בביקורתיות את המידע. לטענתה כשמידע עלול להיות שגוי או מטעה ההבחנה בין אמיתי לדמיוני הכרחית יותר מאי פעם.

- פסקו תמורה.
- פסקו חלקים כוללים.
- פסקו הסגר.
- פסקו דיבור ישיר.
- פסקו פסוקית.
- פסקו משפט איחוי.

ב. לפניכם משפט מורכב.

הפרסומות שאנו נחשפים להן ברשתות החברתיות הן למוצרים שתואמים את אורח החיים שלנו. פרקו את המשפט לשלושה משפטים פשוטים.

- (1) אנו נחשפים לפרסומות למוצרים המכילים...
- (2) הפרסומות הן ממוכרות.
- (3) הפרסומות מואמות אך אורח החיים שלנו.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 12-16 (לכל שאלה - 10 נקודות).

שימו לב: בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

12. א. לפניכם קטע ובו פעלים מודגשים.

יש אנשים שמשתמשים ברשתות החברתיות כדי להשתעשע, ואחרים כדי לקבל חשיפה רחבה. הם מפרסמים תכנים שמעוררים רגש, אך לא תמיד הם אמינים. הפצה מהירה של ידיעות הממצאות לצורך פרסום והמוצאות מהקשרן עלולה להקשות עלינו לשפוט את אמינות המידע, ולכן עלינו להיות זהירים וביקורתיים יותר בנוגע לדעות שאנו מביעים.

בטבלה שלפניכם נתחו את הפעלים המודגשים בקטע - ציינו את השורש ואת הבניין של כל פועל.

הפועל	השורש	הבניין
להשתעשע	ש-ט-ע	הפעל
מעוררים	ע-ו-ר	פעל
ממצאות	מ-צ-א	הפעל
מוצאות	ו-צ-א	הפעל
להקשות	ק-ש-י	הפעל
מביעים	ב-י-ע	הפעל

ב. לפניכם שישה משפטים ובכל אחד מהם פועל מודגש.

- כולנו נזונים מן המידע שבערוצי התקשורת.
- השפעה נוספת שאנו נתונים לה היא הטיית האישוש.
- אנו נוטים לצרוך מידע התומך בעמדותינו.
- מידע התואם את עמדותינו יראה לנו אמין יותר.
- לבניה המלאכותית נוספות יכולות כל הזמן.
- טוב נעשה אם נבחר בצד האחראי והשקול.

בטבלה שלפניכם מיינו את ששת הפעלים המודגשים על פי הבניין.

פעלים בבניין קל	פעלים בבניין נפעל
נזונים נוסמ נבחר	נזונים "ראה" נאסמ

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

13. א. לפניכם בדיחה משעשעת.

המילה **צפית** בבדיחה היא דר'משמעית, ומשמשת בו בזמן בשני חלקי דיבור שונים: פועל ושם עצם. נתחו את המילה בכל חלק דיבור על פי ההנחיות.

צפית – פועל – השורש: צ-פ-י, הבניין: פיעל, הזמן: תדיר, הגוף: נוכח
צפית – שם עצם – הבסיס: ציפה, הצורן הסופי: צית, משמעות הצורן הסופי: הצפה

ב. לפניכם טבלה ובה משפטים שבהם שם פועל מודגש. מתחת לטבלה יש רשימת מילים. השלימו את הטבלה: ציינו את הבניין של כל שם פועל, והעתיקו לכל שם פועל מילה מן הרשימה – הגזורה מאותו השורש ויש לה אותה המשמעות.

שם הפועל	הבניין	מילה מן הרשימה – מאותו השורש ובאותה המשמעות
אנו נהנים לצפות בסרטונים ברשת.	פיעל (פיעל)	מצפה
רצוי לצפות לתגובה.	פיעל	ציפה

רשימת המילים: **הצפה, מצפה, צפיפות, צפיה, מצוף**

ג. מתוך רשימת המילים שבסעיף ב העתיקו שתי מילים הגזורות מן השורש צ-ו-ף.

הצפה מצוף

ד. לפניכם שני משפטים ובהם פעלים מודגשים.

- ה"פוסטים" הנקראים ביותר **מוכיחים** כי רוב הזמן המשתמשים נמצאים ב"תיבת תהודה".
- הניסיון להעביר מידע חשוב **נדון** לכישלון.

לפניכם הפעלים המודגשים. ציינו ליד כל פועל סביל את צורת הפעיל שלו, וליד כל פועל פעיל את צורת הסביל שלו; שמרו על הגוף והזמן של כל פועל.

נקראים קוראים, מוכיחים מוכיחים, נדון נדון

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

14. א. לפניכם רשימת שמות במשקלי בעלי העיסוק.

הורה, נגן, אופה, מורה, קבלן

(1) הקיפו שני שמות הגזורים באותו המשקל.

(2) ציינו את המשקל המשותף לשני השמות שהקפתם. קופל

ב. לפניכם רשימת מילים.

תפוצה, תפוסה, תבהלה, תעופה

(1) הקיפו את המילה היוצאת דופן מבחינת תפקיד האות תי"ו.

(2) ציינו את תפקיד האות תי"ו במילה היוצאת דופן שהקפתם. למשל

(3) ציינו את תפקיד האות תי"ו המשותף לשלוש המילים האחרות. מפגימ (תמלול) ממשל

ג. לפניכם משפט ובו מילים מודגשות.

• **התגובן** (טוקבקיסט) כתב **תגובית** (טוקבק) ב**תגובה** על **רשומה** (פוסט).

(1) בטבלה שלפניכם מיינו את המילים המודגשות לשתי קבוצות לפי דרך התצורה.

שורש ומשקל	בסיס וצורך סופי
תגובה - ג-ה-ק רשומה - ה-ש-מ	תגובן תגובות

(2) ציינו בטבלה ליד כל אחת מן המילים שנוצרו בדרך של שורש ומשקל - את השורש שלה.

ד. האקדמיה ללשון העברית פנתה אל הציבור כדי שיציע חלופות עבריות למילה "פודקאסט".

אחת ההצעות הייתה **שדורשת**, אבל בסופו של דבר ההצעה שהתקבלה היא המילה **הסכת**.

(1) מהי דרך התצורה של המילה **שדורשת**? האחד ג.ס.ם

(2) ציינו את השורש ואת המשקל של המילה **הסכת**.

השורש: ס-כ-ת המשקל: הקסל

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

15. א. לפניכם משפט ובו מילים מודגשות הגזרות מצוותו השורש. בז-בז חז-חז סמ-סמ (לם סמ-סמ)

- בינה מלאכותית יוצרת היא כלי המיצר תוכן, והיא מאפשרת יצירת טקסטים, תמונות וסרטונים.
- (1) מעל כל אחת מן המילים המודגשות כתבו את חלק הדיבור שלה.
- (2) כתבו פועל הגזור מהשורש המשותף למילים המודגשות, והנחה בבניין נפעל, בזמן בינוני, ביחיד.

לא-לא

ב. לפניכם שני משפטים ובכל אחד מהם המילה "יצירת" מודגשת. כתבו ליד כל משפט את משמעות הצורך הסופי במילה המודגשת בו.

- אני בחר יצירתי. לם-לם
- יצירתי זכתה לביקורות חיוביות. ל-ל

ג. לפניכם משפט ובו מילים מודגלות שהצורנים הסופיים בהן מודגשים.

- בימינו מהדורות החדשות המרכזיות המשודרות בערוצי הטלוויזיה בשעות הערב עדיין זוכות לפופולריות רבה. השלימו את המשפטים שלפניכם.

מבין המילים המודגלות המילה היוצאת דופן מבחינת משמעות הצורך הסופי המודגש היא פופולריות ומשמעות הצורך הסופי במילה זו היא הבטחה.

המשמעות המשותפת לצורנים הסופיים המודגשים במילים האחרות היא ריבוי (נקבה).

ד. לפניכם ארבעה משפטים ובהם המילה "עוקבים" מודגשת.

- המספרים 28 ו-29 הם מספרים עוקבים.
- ⊙ למשרד החינוך יש יותר מ-43 אלף עוקבים באינסטגרם.
- אם אינכם עוקבים אחר ההנחיות, אתם עלולים לטעות.
- ⊙ מחאת העוקבים הצליחה, והאומן הסיר את הידיעה השקרית.

- (1) הקיפו את שני המשפטים שבהם המילה "עוקבים" היא באותו חלק דיבור.
- (2) ציינו את חלק הדיבור המשותף למילה "עוקבים" במשפטים שהקפתם. לם-לם

ה. לפניכם משפט ובו שתי מילים מודגשות, אך רק אחת מהן מתאימה להקשר המשפט.

- אנו מתקשרים מתקשרים כיום באמצעות הודעות כתובות או קוליות ולעיתים באמצעות אימוג'ים בלבד.

- (1) הקיפו את המילה המודגשת המתאימה להקשר המשפט.
- (2) ציינו את השורש ואת הבניין של כל אחת מן המילים המודגשות.

מתקשרים שורש: ק-ל-ר הבניין: הפעול
מתקשרים שורש: ת-ק-ש הבניין: פעול

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

16. א. לפניכם רשימה של צירופי מילים.

- דעה נפוצה
- הטית חשיבה
- אתר יעודי
- תגובה תקיפה
- המנעות משתוף

- (1) - העתיקו את שני הצירופים שבכל אחד מהם שני המילים הן שמות פעולה.
- בצירופים שהעיתקתם, ציינו מעל כל שם פעולה את הבניין שלו.

הצירוף: הטית חשיבה, הצירוף: הישעזג משתוף

(2) שלושת הצירופים האחרים בנויים משם עצם ומשם תואר.

- העתיקו את הצירוף ששם התואר בו גזור מצורת בינוני. בלה נבוכה
- ציינו את הבניין של צורת הבינוני. נבוכה
- העתיקו את הצירוף ששם התואר בו נוצר בדרך של בסיס וצורת סופי. אתר יעודי

ב. לפניכם שני משפטים ובכל אחד מהם המילה "ארגון" מודגשת.

- אחת ההמלצות בכתיבת סקירה היא ארגון המידע בתוך טבלה.
- פניתי לארגון העובדים כדי לבדוק את תנאי ההעסקה שלי.

(1) המילה "ארגון" נוטה במשקל שם פעולה, אך רק באחד מן המשפטים היא מבטאת פעולה.
הקיפו את המילה "ארגון" במשפט זה.

(2) ציינו את השורש ואת הבניין של המילה ארגון.
השורש: א-ר-ג-ן הבניין: פיעל

ג. לפניכם שני צירופים ובהם מילים מודגשות.

- צריכה אחראית של מידע קטילה
- ידיעה אמינה קטילה

ציינו ליד כל צירוף את המשקל של המילה המודגשת בו.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

עמוד 20